

Referat for 2. møde i den Lokale Trepart for Lillebælt/Jylland 2026

Tidspunkt: tirsdag den 9. juni 2026 kl. 09:00-13:00 + ekskursion 13:00-15:00
Sted: Scandic Kolding, Kokholm 2, 6000 Kolding
Deltagere: se sidste side

Dagsorden

1) **Velkomst**
   v. Peder Hummelmose, Vejle Kommune
   a. Godkendelse af dagsorden

2) **Status for omlægningsplanen og orientering fra sekretariatet**
   v. Sabrina Ruzanski, Sekretariatsleder for de Lokale Treparter for Lillebælt
   a. Kort opsamling fra 1. møde og drøftelse af aktuelt fokus
   b. Status på fremdrift og justeringer i omlægningsplanen
   c. Fokus på kvælstof, lavbund, skov og natur
   d. Øvrig orientering – herunder barrierelisten

3) **Bordet rundt med status fra baglandet**
   a. DN
   b. L&F
   c. NST - signaturprojekter, strategisk jordopkøb og større projekter
   d. Kommuner - herunder særlige lokale fokuspunkter og organisering af arbejdet

4) **Kystvandråd i Lillebælt**
   a. Præsentation af de fire jyske kystvandråd
   b. Præsentation af fælles forsøgsprojekt
   c. Drøftelse af samspil mellem landbaserede og marine indsatser

5) **Næste møde – 17. september 2026**

6) **Eventuelt**

7) **Opsamling og afrunding**
   v. Peder Hummelmose, Vejle Kommune

Bilag 1. Oplæg fra sekretariat og parterne i Lokal Trepart Lillebælt/Jylland_09.06.2026
Bilag 2. Kommunernes tilgang til naturpotentialelaget
Bilag 3. KL - Status på den kommunale implementering af arealomlægningsindsatsen i Grøn Trepart
Bilag 4. Oplæg om Signaturprojekt Vejle Ådal og Fjord
Bilag 5. Oplæg fra de fire Kystvandråd i Lillebælt/Jylland

1. Velkomst

Peder Hummelmose bød velkommen og præsenterede dagsordenen, som blev godkendt.

Det italesættes af der er nedsat en ny regering, som har skabt nogle skvulp i samarbejdet. Men formanden er optimistisk og pointerer, at det er vigtigt at snakke sammen og fortsætte med samarbejdet.

Der blev orienteret om en fotograf, der deltog på mødet i forbindelse med optagelser til en dokumentar omkring Grøn Trepart.

2. Status for omlægningsplanen og orientering fra sekretariatet

Grøn Trepart vil fremadrettet ligge under Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd og minister Christian Rabjerg Madsen. I det nye regeringsgrundlag står der, at man ønsker fortsat at samarbejdet om Grøn Trepart og tempoet i implementeringen skal fastholdes. Der lægges op til at følgende yderligere tiltag skal samtænkes med Grøn Trepart, så længe det ikke forsinker arbejdet.

- Øgning af 20 til 30 % beskyttet natur
- Nationalt sprøjteforbud
- Grisefirepart

Det pointeres at arbejdet i den lokale trepart ikke er blevet mindre vigtig og at den lokale forankring er nøglegreb for fremdrift. De lokale treparter skal også fortsat udpege udfordringer, som skal italesættes og formidles opad i systemet.

<u>Gruppedrøftelse om vigtige fokuspunkter lige nu i Lokal Trepart Lillebælt/Jylland:</u>

- Kortlægge de største stopklodser og sætte ind dér.
- Det er behov for forståelsen for landbrugets situation – usikkerhed, sårbarhed og bekymringer.
- Det er afgørende, at man fastholder muligheden for at finde **lokale løsninger**.
- Gode beslutninger er taget, når lodsejerne kan se sig selv i projekterne bagefter.
- Fokus bør være på de planer, der allerede er tegnet ind.
- Genskabe et grundlag at stå på og ikke hænge i "skarpe kommentarer" fra en valgkamp.
- Signalere et behov for ro – offentlige udtalelser skal være veldokumenteret og velfunderet.
- **Kommunikation** – vigtigt at fastholde opbakning til samarbejde og det fælles grundlag.
- **SAMMENHOLD**
- Udfordringer med spildevand i Aabenraa – hvor landmændene tvivler på om spildevandet i indre fjord påvirker deres udledning/mulighed for reduktion.

Status for omlægningsplanen

Der arbejdes hårdt med at sikre fremdrift. Ifølge MARS er der 224 projekter i gang med enten forundersøgelse, etablering eller er anlagt. Ydermere, er der indsendt en række projektansøgninger, som opgøres af kommunerne i et fælles excel-ark, da det pt ikke opgøres i MARS.

Bortfald af projekter

- Vi afventer et skriv fra departementet/SGAV om fortolkningen af dynamiske omlægningsplaner og håndteringen af lodsejerønsker om at udgå fra omlægningsplanen.
- Proceduren er pt, at hvis der ikke er teknisk eller faglig begrundelse for at slette et projekt i omlægningsplanen, skal lodsejerønsket noteres og så vil LT vurdere hvert enkelt ønske på årets sidste møde.
- Når projekter bortfalder skal der noteres i excel-skemaet, hvad årsagen er.
- Vi ser flere eksempler på projekter, som har fået tilsagn, men da sagsbehandlingstiden har trukket ud, er rådgiverpriserne steget og det har ikke været muligt at opnå tilsagnsforhøjelse.

Naturpotentiale

Der er lavet en analyse af naturpotentialelaget, for at vurdere hvor stor en andel af bruttoarealet på ca. 38.000 ha, som er placeret på omdriftsarealer og permanent græs – og som ikke allerede er omfattet af omlægningsplanen. Det svarer til knap 15.000 ha. Tilgangen til anvendelsen af naturpotentialelaget varierer meget kommunerne imellem. Derfor supplerende analysen med information herom for hver kommune (bilag 2).

Ny reguleringsmodel

Den nye reguleringsmodel træder i kraft 01.01.2027 og er en fundamental anderledes måde at regulere kvælstof i landbruget. Før var der regulering af input, nu er der regulering af udledning. Hver bedrift får tildelt en udledningskvote, som er beregning på basis af indsatsbehovet og oplandets arealomlægning. Udmeldingen af de endelige udledningsgrænser forventes i sep. 2026.

Det pointeres, at usikkerheden omkring de enkelte bedrifters udledningskvoter, kan hæmme lodsejeres villighed til at afgive arealer til omlægning.

KL statusrapport for implementering af Grøn Trepart

KL har sammenfattet en rapport, som gør status på kommunernes indsat i Grøn Trepart (bilag 3). Desuden fremhæver rapport fire væsentlige barrierer for den videre fremdrift i implementeringen.

Se hele præsentationen fra sekretariatet i Bilag 1.

Se Kommunernes tilgang til naturpotentialelaget i Bilag 2.

Se KL statusrapport for implementering af Grøn Trepart i Bilag 3.

3. Bordet rundt med status fra baglandet

DN

- Tidlig inddragelse af lokale DN'er og andre organisationer i planlægning af projekter er ønsket
- OBS på at tilskudsordninger til højjorden – f.eks. permanent ekstensivering – ikke længere er til stede i 2027
- Ikke interesseret i tiltag der udsætter beslutninger eller bremser udvikling
- Drikkevand skal tænkes ind fra start – for at sikre synergi og økologi skal med ind som et virkemiddel
- Ønske om et tættere samarbejde med Kystvandrådene
- Ønske om at Marin Naturnationalpark udvides til hele Lillebælt
- Uønsket skovrejsning i mange kommuner ses som en barriere – opfordring til et genbesøg

L&F

- Tidsperspektivet er en udfordring
- Sidste afsluttede runde med minivådområder er overansøgt – landmændene er løsningsorienterede
- Skovrejsning i områder med særlig drikkevandsinteresser udfordres af "uønskede områder til skovrejsning" i kommunerne

Naturstyrelsen

- Bekendtgørelser for NST arbejdet er på plads
- 85 vådområdeprojekter er i gang. De opleves stor interesse hos lodsejerne.
- Oplever et rigtig godt samarbejde med både kommuner og udtagningskonsulenter
- 10 mia. kr til jordopkøb (markant mere end SGAV). Der er stor interesse for at sælge. Kører efter samme regelsæt omkring salg som SGAV

Fredericia

- Godt samarbejde med NTS om Elbodalen og Rands Fjord
- 2 projekter i realisering – kvælstof og vådområde og 1 forundersøgelse
- Fået tilsagn til 2 søgte projekter og der søges yderligere 5 projekter, når ordningen åbner
- Dialog med Spiras omkring spildevand – man ønsker at høre hvad kommunen gør med spildevand

Hedensted

- 22 projektet er søgt ud af samlet 44 projekter - samlet over 7000 ha omlægning
- I Lillebælt-oplandet er der 14 projekter, som afventer tilsagn (ansøgt i okt. 25)
- Bioscape projektet er under realisering
- Projekt i Rohden Å har modtaget tilsagn i mandags og er sendt i udbud.

Haderslev

- 35 lavbundsprojekter, 95 vådområdeprojekter, 180 fasttrackprojekter (ingen minivådområder)
- Flere gamle projekter er kommet op og i gang efter mange år i skuffen
- Stor interesse for fasttrack projekter – der afholdes et fasttrack lodsejermøde i efteråret 2026. Det fungerer rigtig godt når 1-2 interesserede lodsejere er motiveret for at komme i gang. Der laves 3 pilotprojekter i 2026.
- Efterspørger afklaring på om man med kommunale midler kan opkøbe jord uden for anlægsrammen → sekretariatet vender tilbage med et svar herpå

Sønderborg

- De 7 gamle vandplansprojekter fra 2021 er startet op. Lodsejer har været utålmodige.
- En del henvendelser på jordsalg fra lodsejere. Samarbejde med Klimaskovfonden om at opkøbe og snak med vandværker og NTS. Kommunen får første bud inden salg.
- Særligt samarbejde med Alssund samarbejdet (meget rødt område)
- Kører desuden proces med spildevandsselskabet. Har inviteret lodsejere med ud for at kigge på overløb, set på bassiner, fortalt et konkret hvad der sker med spildevand – det har givet et afklarethed
- Oplæg om fasttrack fra Assens Kommune. Landmændene var inviteret med. Positiv dialog.
- 3 nye medarbejder fra 1 juni.

Kolding

- 24 tilsagn, 61 projekter under forberedelser, 33 etablerede projekter
- 16 projekter har fået afslag på at fortsætte
- 5 områder i kommunen er prioriteret
- Mange lodsejer ønsker at rejse skov i uønsket områder.
- Ekstra projekter er kommet til pga. drikkevandsinteresser.
- De er måske stille udadtil, men der arbejdes hårdt og kigge på at optimere projektprocessen

Aabenraa

- 6 projekter med lodsejerdialog og lodsejertilslutning. 1 er sat i bero pga. spildevand.
- De har gennemgået alle projekter i omlægningsplanen. Nogle bortfalder (pga. ingen dræn eller for kuperet), så der er behov for flere projekter for at nå i mål.
- Et nyt §17, stk.4 udvalg samler alle parter og de har valgt at prioritere implementeringen af kvælstofprojekter og lavbundprojekter bagefter

Vejle

- Klar til at søge 10 projekter, når SGAV åbner op.
- Udfordret af ikke at kunne søge projekter siden medio oktober og af stigende rådgiverpriser.
- Udfordret af ikke at kunne købe jord op.

Se yderligere fra parterne i Bilag 1.

Signaturprojekt Vejle Ådal og Fjord

- Visionen er at skabe 15.000 ha store sammenhængende naturområde over de næste 30 år – med afsæt i offentlige arealer + frivillige aftaler.
- Har lavet fodarbejdet i 12 år med diverse planer
- Kommunen lægger sig op ad nogle af de paradigmer som staten har sat op bl.a. at kigge på et stort område fra start og snævre ind undervejs.
- Undersøgelsesområdet er næsten halvdelen af kommunen. En række analyser – sammenfald.
- Mange af ejerne er rigmænd, som er en anden målgruppe end alm lodsejere. Det betyder noget for hvordan man griber inddragelse an.
- Borgerinddragelse i 2026 og start etablering i 2027.

Se Bilag 4: Oplæg om Signaturprojekt Vejle Ådal og Fjord

4. Kystvandråd i Lillebælt

De fire kystvandråd i Lillebælt/Jylland præsenterede status på arbejdet samt introduktion til Lillebæltsmodellen.

Hovedpointer:

- MARS beregning af kvælstofreduktionen er markant overestimeret i forhold til de lokale SWAT-analyser, som er foretaget i flere af kystvandrådene
- Overfladeafstrømninger fra kuperet terræn er en udfordring i flere fjorde
- Lillebæltsmodellen undersøger næringsstoftransport i Lillebælt og resultatet vil kunne få betydning for de fremtidige vandplaner og muligheden for at anvende nabohjælp (sammenhænge mellem kystvandgrupper)
- Drøftelse af deponi af næringsstoffer på havbund og søbund: man efterspørger muligheden for at få afklaret, hvad der ligger ude i bunden af fjordene/Lillebælt, og hvordan det påvirker havet

Lokal Trepart ønsker løbende besøg af Kystvandrådene, når der er ny viden.

Se Bilag 5: Oplæg fra de fire Kystvandråd i Lillebælt/Jylland

5. Næste møde – 17. september 2026

Sekretariatet beder om indspil til dagsordenen for næste møde. Desuden efterspørges feedback til indhold og frekvens for nyhedsbrevet.

6. Evt.

Ingen kommentarer.

7. Opsamling og afrunding

Peder Hummelmose pointerede følgende punkter, der skal tages med fra dagens møde:

- Sårbare Grundvandsdannende Områder skal være et fokuspunkt på kommende møde
- Uønsket skov i kommuneplanen kan være en barriere for skovrejsning ved områder med særlige drikkevandsinteresser. Dette bør tjekkes
- Lokale løsning – hver kommune kigger på de vigtigste og bedste løsninger
- Vi skal have kigget mere på forskellen på udregningerne i MARS og de lokale SWAT-modeller

Ekskursion til Runkenbjerg: Udsigt over klima-lavbundsprojekt Ravning

Deltagerliste

Organisation	Navn	Position
Fredericia	Christian Bro	(A) Formand for Teknik – og Miljøudvalget
	Inger Pabst	Leder af Natur og Miljø
Haderslev	Carsten Leth Smidt	(S) Teknik- og Klimaudvalget
	Jørgen Smed	(V) Land- og Byudviklingsudvalget
Hedensted	Jakob Toftebjerg *(afbud)*	(V) Udvalget for Klima, Natur & Miljø
	Marc Reseke	Programleder for Klima
Kolding	Jørn Chemnitz Kristiansen	(F) Natur, Miljø og Klima
	Sanne Munk	Afdelingschef for Miljø og Klima
Sønderborg	Susanne Blegvad Posselt *(suppleant)*	(F) Formand for Natur, Klima og Miljøudvalget
	Tina Callesen	Afdelingsleder
Vejle	Peder Hummelmose	(V) Formand for Klima, Natur og Miljøudvalget
	Klaus Enevoldsen *(suppleant)*	Afdelingsleder Natur og Udeliv
Aabenraa	Rasmus Andresen	(V) Udvalget for Bæredygtig Udvikling
	Erik Uldall Hansen	(A) Udvalget for Bæredygtig Udvikling
DN	Kim Quist	Danmarks Økologiske Jordbrugsfond
	Birgitte Marcussen	Hovedbestyrelsesmedlem
L&F	Nis Hjort *(suppleant)*	Formand, Vejle-Fredericia Landboforening
	Maria Katja Jensen	Politisk Rådgiver, Velas
NST	Inken Breum Larsen	Skovrider, Trekantsområdet

Gæster under punkt 4: Claus Hansen fra Haderslev; Nicolai Munk Fassel fra Kolding; Manja Marie Kudahl fra Aabenraa; Jasmina Gabel fra Vejle (koordinatorer for Kystvandrådene)